

Antal Gábor

A tengerről a sivatagba: Az Emden cirkáló Hellmuth von Mücke emlékiratai alapján

Abstract

Light cruiser Emden was a unit of the German Imperial Navy's East Asian Squadron at the outbreak of the World War I. Although she left her post in China with Admiral Spee's other ships, she was soon separated from her fellow ships, and started hunting alone against the commercial vessels of the Allied forces. From August to November 1914, she carried out military campaigns against allied war ships, as well as against the ports of the Arabian Sea, the Bay of Bengal and the Indian Ocean. When sunk, some members of the crew under the leadership of first officer, Lieutenant Hellmuth von Mücke were taking part in an action on land so they survived the destruction of their ship. The shipwrecked German mariners finally, after an epic journey, came back to their home countries through the Arabian desert. Emden was the most active German cruiser during the World War I. With this document The author presents this unique result of combat activities.

Keywords: World War I. Emden, Hellmuth von Mücke, Karl von Müller, cruiser, Germany

Az Emden kiscirkálót a német Birodalmi Haditengerészet Ázsia Hajórajának egyik egységként érte a háború kitörése. Bár Spee altengernagy többi hajójával hagyta el kínai állomáshelyét, hamarosan különvált társaitól, és magányosan indult vadászatra az antant-erők kereskedelmi hajói ellen. 1914 augusztusától novemberig hajtott végre harci akciókat mind a szövetséges hajók, mind pedig a kikötők ellen az Arab-tengeren, a Bengál-öbölben és az Indiai-óceánon. Amikor elsüllyesztették, a legénység egy része az első tisztt, Hellmuth von Mücke sorhajóhadnagy vezetésével éppen egy szárazföldi bevetésen vett részt, így túléltek hajójuk pusztulását. A hajótörött német tengerészek végül eposzba illő utazás után, az arab sivatagon keresztül jutottak vissza hazájukba. Az Emden volt a legeredményesebb az első világháború során működő német cirkálók közül. E tanulmány ezt az egyedülálló eredményű harci tevékenységet mutatja be.

Az Emden 1909-ben lépett szolgálatba a német haditengerészet egységként. Testvérhajójához, a Dresden-hez hasonlóan a danzigi Császári Hajógyárban épült. A 118 méter hosszú, és csaknem 4.300 tonna vízkiszorítású hajó tökéletesen megfelelő volt arra, amire tervezték: távoli vizeken védeni a német birodalom érdekeit, és hosszú időn keresztül cirkálni a tengeren az anyaországból érkező támogatás nélkül is. Sebessége a 23,5 csomót is elérte,

ezzel egyetlen kereskedelmi hajó sem versenyezhetett. Tíz darab L-40-es típusú gyorstüzelő ágyúja félelmetes fegyverzetet jelentett. Így nem meglepő, hogy szolgálatba lépése után szinte azonnal a kelet-ázsiai vizekre vezényelték. 1910. december 28-án érkezett meg a kínai német gyarmat, Kiaocsou kikötőjébe, Csingtaóba.¹

361 fős legénységéből két fő különös jelentőséggel bír, ezért érdemes röviden bemutatni megelőző katonai pályafutásukat. Az egyik a cirkáló parancsnoka, Karl von Müller korvettkapitány. 1873. június 16-án született Hannover városában. A plóni katonai akadémiára járt, majd 1891-ben jelentkezett a haditengerészethez. Még kadétkorában részt vett egy amerikai utazáson. 1894-es hadnaggyá avatása után a Schwalbe ágyúnaszádra helyezték, amely ekkor a német Kelet-Afrikai Hajóraj kötelékében szolgált. A századfordulón tért vissza Németországba, ahol a Kaiser Wilhelm sorhajó másod-tüzértiszti beosztását kapta meg. Hamarosan átkerült a tengernagyként szolgáló Heinrich porosz herceg vezérkarába, ahol olyan kitűnő munkát végzett, hogy a herceg javaslatára 1908-ban megkapta a korvettkapitányi rendfokozatot és áthelyezték a Berlinben székelő Birodalmi Tengerészeti Hivatalba, ahol Alfred von Tirpitz tengernagy munkatársa lett. Az Emden parancsnoki posztját 1913 tavaszán kapta meg.²

Történetünk másik fontos személyisége Hellmuth von Mücke sorhajóhadnagy, aki az Emden első tisztje volt. Von Mücke a szászországi Zwickau városában született 1881. június 21-én. 1900-ban lépett a haditengerészet kötelékébe. Tengerészkadétként előbb a Charlotte iskolahajón, majd a Kaiser Wilhelm III sorhajón szolgált. 1903-as hadnagyi kinevezése után áthelyezték a Nymphe kiscirkálóra. Négy évig szolgált ezen a hajón, majd 1907-től 1910-ig torpedónaszádok fedélzetén, illetve ilyen flottillákban töltött be különböző beosztásokat, ezután került az Emden fedélzetére.³

Bár a távoliázsiai vizeken kevésbé volt érezhető az a válság, ami 1914 júliusában háborúba kergette Európát, az Ázsia hajóraj parancsnoka, Max von Spee gróf altengernagy hajóival igyekezett a lehető legtöbb időt tengeri járőrtevékenységgel tölteni. A háború előestéjén, 1914. július 31-én egy újabb ilyen őrjárat közepén jártak, csak az Emden állomásozott a csingtaói kikötőben. Müller kapitány tudta, hogy Németország bármelyik pillanatban beléphet a háborúba, így felettese utasítása nélkül elhagyta a kikötőt, és az antant hajózási útvonalai közelében foglalt állást, hogy a lehető leggyorsabban megkezdhesse a hadműveleteket. Nem is kellett sokáig várniuk: augusztus 2-án

¹ http://www.deutsche-schutzgebiete.de/sms_emden_1.htm. - 2014. szeptember 20.

² TAYLOR, John M.: *Karl Friedrich Max von Müller: Captain of the Emden during World War I*. <http://www.historynet.com/karl-friedrich-max-von-muller-captain-of-the-emden-during-world-war-i.htm>. - 2014. szeptember 20.

³ FLEISCHER, Hans-Heinrich: *Mücke, Hellmuth von*. In: *Neue Deutsche Biographie*. Duncker&Humblot, Berlin, 1997. 262. Elérhető: <http://daten.digital-sammlungen.de/0001/bsb00016336/images/index.html?seite=278>. - 2014. szeptember 20.

beállt a hadiállapot Németország és Oroszország között. Az Emden már a következő napon végrehajtotta a német haditengerészet első harci akcióját a Nagy Háborúban, amikor elfogták a Vlagyivosztk felé tartó orosz Rjazany gőzhajót, és Csingtaóba küldték, ahol Cormoran II néven segédcirkálónak alakították át, és vették a német Birodalmi Haditengerészet kötelékébe.⁴

Augusztus 5-én Spee tengernagy utasította Müllert, hogy a Mariana-szigeteki Paganhoz hajózva csatlakozzon az Ázsia Hajóraj többi egységéhez. Az Emden augusztus 12-én érkezett meg a kijelölt találkozási pontra. Másnap Japán belépett a háborúba az antant oldalán, és hatalmas erővel megkezdte Kiaocsou ostromát. Nyilvánvalóvá vált, hogy a német hadihajók nem térhetnek vissza kikötőjükbe, mely hamarosan kénytelen volt megadni magát a japánoknak. Spee végül úgy döntött, hogy erőivel a dél-amerikai partok felé indul, ahol cirkálóháborúba kezd. Müller kapitány ekkor azt javasolta, engedélyezzék, hogy az Emden egy ellátó hajó kíséretében elhagyja a flotta kötelékét, és az Indiai-óceánon magányosan operálva folytasson hadműveleteket az antant kereskedelmi hajók, kikötők és támaszpontok ellen. Spee beleegyezett a tervbe, így másnap az Emden a Markomannia szénszállító hajó kíséretével elhagyta az Ázsia Hajórajt, és elindult új hadműveleti körzete felé.⁵ A szövetséges tengeri haderők éberségét kijátszva a holland kelet-indiai szigetvilágon, majd a Lombok-szoroson áthaladva végül augusztus 29-én érték el az Indiai-óceánt. Az ellenséges, vagy semleges megfigyelők és felderítők megtévesztésül Müller elrendelte, hogy építsenek egy álkéményt az Emden fedélzetére, amely így négykéményes brit könnyűcirkálónak látszott. A csel bevált: amikor szeptember 10-én végrehajtották első rajtaütéseiket a tervezett helyszínen, a Calcutta és Colombo közötti hajózási útvonalon, teljes meglepetést okoztak a briteknek. Elsőként a Pontoporros nevű, görög lobogó alatt hajózó gőzöst fogták el.⁶ Semleges hajó révén, Müller felajánlotta nekik, hogy a legénység bérének fejében lépjenek az ő szolgálatába ellátó hajóként. Az elkövetkező egy hét alatt öt brit kereskedelmi hajót fogtak el, melyeket a Kabinga gőzös kivételével (az elfogott legénységet szállította) elsüllyesztették. A Kabingá-t végül 13-án útjára engedték.⁷

Szeptember 16-án a Gangesz torkolatánál megállítottak egy norvég tehergőzöst, de mivel szintén semleges hajó volt, és nem szállított csempészárut, Müller elengedte. A norvég parancsnok hálából informálta a németeket arról, hogy az antant egy hajórajt küldött a térségbe Sir Martyn Jerram altengernagy vezetésével, azzal a paranccsal, hogy tegyék ártalmatlanná az Emden-t.⁸ A köteléket a brit Hampshire és a japán Chikuma páncélos cirkáló, valamint a Yarmouth kiscirkáló alkotta. Müller a hír hallatán azonnal elrendelte, hogy

⁴ MÜCKE, Hellmuth von: *Emden*. Ritter Company, Boston, 1917. 22-27.

⁵ Uo. 36-37.

⁶ Uo. 48-49.

⁷ Uo. 55-59.

⁸ http://www.dreadnoughtproject.org/tfs/index.php/Thomas_Henry_Martyn_Jerram. - 2014. szeptember 20.

forduljanak meg, és induljanak el dél felé, India keleti partjával párhuzamosan. Merész tervet gondolt ki: úgy tervezte, megtámadja a Bengál-öböl legfontosabb szövetséges támaszpontját, a délkelet-indiai Madras kikötőjét. Célja ezzel erejének demonstrálása volt, valamint hogy rombolja az ellenség helyi erőinek morálját. A szeptember 22-ről 23-ra virradó éjszakán érték el a célközvetet. Éjjel 21:00-kor hajóztak be az utasítások ellenére elsötétítés nélkül működő kikötőbe. Egészen közel lopakodtak a parthoz, a mólóktól körülbelül 3.000 yard távolságban kezdte meg az Emden a tüzelést. Nagyjából 130 lövést adtak le egy óra leforgása alatt a kikötői létesítményekre, és hatalmas pusztítást végeztek: két hatalmas olajtartályt teljesen elpusztítottak, további hármat erősen megrongáltak, és elsüllyesztettek egy kikötőben álló kereskedelmi hajót.⁹ A rajtaütés elérte a célját, súlyos csapást mértek a brit morálra, a partokról több ezer menekült indult el a félsziget belseje felé. Másnap a brit hatóságok teljes hajózási tilalmat rendeltek el a Bengál-öböl térségében, ami az elkövetkező hónapokban, szeptember-október folyamán a térségbeli brit export 61,2%-os csökkenéséhez vezetett.¹⁰

Müller korvettkapitány úgy tervezte, hogy a rajtaütés után visszahúzódik hajójával Holland Kelet-India vizeire, hogy kiegészítsék a szénkészletüket. A rajtaütés elsöprő sikere láttán azonban úgy határozott, hogy továbbhajóznak Ceylon nyugati partja felé. Itt az elkövetkező napokban további sikereket értek el, öt újabb brit kereskedelmi hajót süllyesztettek el, ezenfelül elfoglaltak két szénszállítót is, melyeknek rakományát saját ellátásukra fordították.¹¹ Miután szeptember 29-én a Maldív-szigetekenél elvégezték a régóta esedékes szenelési műveletet, először az Aden és Ausztrália, majd két nappal később a Calcutta és Mauritius közötti hajózási útvonalakon folytattak cirkáló-tevékenységet, de nem jártak szerencsével, egyetlen hajót sem ejtettek zsákmányul. Hamarosan elhajóztak a délen fekvő Diego Garcia¹² szigetére, ahol javításokat végeztek, és a legénységnek is alkalma nyílt a pihenésre. Október 9-ig maradtak a szigeten, majd visszatértek előző vadászterületekre, a Ceylon nyugati partja környéki vizekre. Mivel rádiósaik hamarosan vették a közelben járó Hampshire rádiójeleit, Müller újra déli irányú visszavonulást rendelt el, a Chagos-szigetek felé.¹³ Négy nap múlva, október 13-án tértek vissza a térségbe, ahol az elkövetkező egy hétben újabb gazdag zsákmányt sikerült ejteniük: összesen hét hajót fogtak el, amelyekből az egyiket szénszállításra állították be, egy másikon – az előzőekhez ha-

⁹ MÜCKE: 75-77.

¹⁰ FORSTMEIER, Friedrich: *SMS Emden, small protected cruiser 1906-1914*. IN: PRESTON, Antony: *Warship Profile 25*. Windsor, 1972. 10.

¹¹ MÜCKE: 87-114.

¹² Diego Garcia szigete ekkor brit igazgatás alatt állt, de az itt szolgálók nem rendelkeztek telefon-, távíró-, vagy rádió-összeköttetéssel, posta pedig csak félévente érkezett Mauritius szigetén át. Így nem tudtak arról, hogy Nagy-Britannia és Németország hadiállapotban van.

¹³ FORSTMEIER: 11.

sonlóan – az elfogott legénységet szállították, a maradék ötöt pedig elsüllyesztették.¹⁴

1914. október 20-án indult meg az Emden legkomolyabb bevetésére, a Brit Malájföld partjainál fekvő Penang kikötőjének megtámadására. A Nicobar-szigeteknél végzett újabb szénfelvétel után, október 27-én éjjel érték el a térséget. Körülbelül 28-án hajnali 3 órakor hajóztak be a kikötőbe nagy sebességgel, újra a korábban bevált álkéményt használva megtévesztésül. Az árbockosárban lévő megfigyelők jelentették Müllernek, hogy a kikötőben áll a Zsemcsug nevű orosz páncélos cirkáló is. Azt viszont nem tudták, hogy kánjavitásra érkezett a kikötőbe, és ekkor nem volt harcképes állapotban. Mindenesetre Müller haladéktalanul cselekedett. Először torpedót lövetett ki az orosz hajóra, majd 10,5-ös ágyúival vette tűz alá, miközben gyors fordulást rendelt el, hogy minél hamarabb torpedót indíthasson a hajó másik oldalára is. Mindkét lövedék eltalálta a Zsemcsug-ot, amely néhány perc alatt el is süllyedt.¹⁵ Eközben két francia hadihajó, a D'Iberville cirkáló és a Fronde romboló – melyek szintén a kikötőben álltak – tüzérségi tüzet nyitottak az Emden-re, de egyetlen találatot sem tudtak elérni a német hajón. Ráadásul a megpróbáltatások nem értek véget: a kikötőből kifelé tartva az Emden elfogott egy brit lőszerszállító hajót, és elsüllyesztette az éppen órjáratáról visszatérő francia Mousquet rombolót is. A rajtaütés során 89 orosz és 47 francia tengerész meghalt, további 143 orosz tengerész megsebesült.¹⁶

Az újabb eredményes rajtaütés végrehajtása után az Emden ismét szénfelvételt végzett a korábban elfogott brit szénszállító hajók egyikéről a Szundaszorosban, majd dél felé fordult. Müller kapitánynak az volt a szándéka, hogy megtámadja a Keeling-szigeten elhelyezett brit rádióállomást, Szumátra szigettől messze délnyugatra. 1914. november 9-én kora reggel érték el a szigetet, és egy 38 matrózból, hat altisztből és két tisztből álló különítmény von Mücke sorhajóhadnagy irányítása alatt csónakokba szállt, hogy partot érve megtámadja a brit rádióállomást.¹⁷ Ezúttal azonban elhagyta őket a szerencse. Az állomás személyzete el tudott még küldeni egy vészjelzést, amelyet vett egy, a szigettől 52 tengeri mérföld távolságban elhaladó, az ausztráliai Perth kikötőjéből az Adeni-öböl felé tartó hatalmas ausztrál-új-zélandi konvoj. A konvoj parancsnoka utasította John Glossop fregattkapitány hajóját, a Sydney kiscirkálót, hogy forduljon a Keeling-sziget felé, és siessen a britek segítségére.¹⁸

Az ausztrál hadihajó körülbelül reggel 9 órára érte el a szigetet. A németek

¹⁴ MÜCKE: 125-131.

¹⁵ A Zsemcsug parancsnoka, Cserkaszov báró fregattkapitány aznap éjjel a parton tartózkodott, feleségét (egyek források szerint szeretőjét) meglátogatandó. „Páholyból” nézhette végig hajója pusztulását. Oroszországba visszaérkezése után haditörvényszék elé állították, megfosztották a rangjától, 3 és fél év börtönre ítélték, és elbocsátották a haditengerészet kötelékéből.

¹⁶ MÜCKE: 138-157.

¹⁷ MÜCKE: 194.

¹⁸ <http://www.navy.gov.au/hmas-sydney-i> - 2014. szeptember 20.

észlelték, hogy hajó közeledik, de azt hitték, hogy az ellátó hajó az, amely az esedékes szénutánpótlást hozza nekik.¹⁹ Mire azonosították, és kiderült a tévedésük, már nem tudtak sem menekülni, sem a szárazföldre kiküldött harci osztatot felvenni. Az Emden hátsó lövegeivel nyitott először tüzet a közeledő ellenségre.²⁰ Ezek nagy tűzgyorsaságúak voltak, tíz másodpercenként tudtak egy lövést leadni. Gránátjaikból kettő is eltalálta a Sydney-t, de az egyik nem robbant fel, és a másik sem okozott nagyobb kárt. Müller kapitány megpróbált torpedótámadást is indítani ellenük, de mialatt igyekezett megfelelő kilövési pozícióba manőverezni hajójával, az ausztrál cirkáló is megkezdte a tüzelést legnagyobb, hat inches lövegeivel. Az első találat az Emden távírószobáját érte, majd 9:45 perckor, amikor Müller egy újabb torpedótámadást kísérelt meg, egy találattól beszorult a német hajó kormányműve, így a továbbiakban csak a hajócsavarok segítségével voltak képesek manőverezésre, sőt egyáltalán a hajó irányítására is. Ugyancsak elpusztult az Emden távmérője, és a találatok nagy veszteségeket okoztak a legénység között is. 10 órakor Müller tett egy újabb, harmadik kísérletet torpedói kilövésére. Válaszként a Sydney gyors forduló manővert hajtott végre, de közben folyamatosan folytatta a tüzelést. Következő lövedéke eltalálta az Emden jobb oldali négyes számú ágyúját, amitől komoly tűz keletkezett a hajón. Az elkövetkező háromnegyed órában a Sydney folyamatos tűz alatt tartotta a német cirkálót, és szinte az összes ágyúját harcképtelenné tette. Müller korvettkapitány ekkor az északi sziget felé fordította hajóját, hogy oda menekítsék az embereket. 11:45 perckor az Emden zátonyra futott a sziget partjai közelében. A bezúduló tengervíz elárasztotta a kazánokat, ezáltal a hajó menetképtelenné vált. Müller elrendelte, hogy a megmaradt torpedókat dobják a vízbe, az iratokat és a rejtjelkönyveket pedig haladéktalanul égessék el. A közeledő Sydney eközben jelzéseket adott le, melyben megadásra szólította fel a németeket. Mivel nem érkezett válasz – a fejetlenségben a jelzőkönyveket is elégették – az ausztrál cirkáló folytatta a tüzelést. Végül a németek a fehér lobogó felvonásával sikeresen megadták magukat.²¹

Az ütközet során a Sydney legénységéből 3 ember elesett, 13 megsebesült. Az Emden-en 134 tengerész halt meg, 69-en megsebesültek (őket Ausztráliába szállították), és 157-en estek hadifogságba (őket pedig Máltára szállították). A fogságba esettek között volt Müller korvettkapitány is. Máltán, majd egy angliai hadifogolytáborban tartották a háború végéig, s 1918 októberében tért vissza Németországba. Nem hosszú időre: a még kelet-

¹⁹ MÜCKE: 196.

²⁰ ²⁰ A csata adatainak forrásai: MÜCKE: 196-199., valamint Müller kapitány Berlinnek írt jelentése. <http://www.fregatte-emden.de/dieschiffe/emdeni/berichtandenkaiser.html> - 2014. szeptember 20.

²¹ Glossop kapitány levele, amelyben elfogadja az Emden megadását: <http://www.fregatte-emden.de/images/schreibenglossopanvonmueller.jpg> - 2014. szeptember 20.

afrikai szolgálata alatt szerzett malária okozta rohamok annyira legyengítettek, hogy 1923. március 11-én elhunyt.²²

Von Mücke sorhajóhadnagy embereivel a partról nézte végig a csatát, és kísérte tehetetlenül figyelemmel hajójuk pusztulását. Az ötven ember csapdába esett, több ezer kilométerre hazájuktól. Mihamarabb ki kellett találniuk valamit, mielőtt a Sydney visszatér, és őket is fogságba ejti. Szerencsésükre a sziget kikötőjében találtak egy Ayesha²³ nevű vitorlás szkúnert, amely ugyan nem volt jó állapotban, de von Mücke úgy gondolta, el tudnak jutni vele a semleges Holland Kelet-India területére. Még aznap este vitorlát bontottak, és Szumátra felé vették az irányt. A korhadtt, több helyen eresztő, csak a szél segítségével haladni tudó háromárbcocossal nagyon lassan haladtak az Indiai-óceánon. Három hétig tartó, kínokkal teli hajóút után végül elérték Padang kikötőjét Szumátra szigetén. Az itteni német konzul segítségével feljutottak a Choising nevű német teherhajó fedélzetére, amely átszállította őket a jemeni Hodeida kikötőjébe.²⁴

Jemen ekkor a központi hatalmakkal szövetséges viszonyban álló Török Birodalom uralma alatt állt. 1915. január 7-én éjjel szálltak partra Hodeida mellett. Von Mücke úgy tudta, hogy az arábiai (hedzsazi) vasút egyik leágazása megépült Hodeidáig, azzal eljuthatnak Isztambulon át Németországba. E reményében hamarosan csalódnia kellett, a vasút vége még csak Medinától északra volt. A török hatóságok barátságosan fogadták őket, de semmiféle segítséget nem adtak nekik. Von Mücke szerint azért, mert az volt a szándékuk, hogy ott tartsák őket harcolni a fellázadt arab törzsek ellen. A sorhajóhadnagy embereivel először szárazföldi úton ment Szana'a városáig, de az ottani török kormányzóval sem tudtak zöldágra vergődni. Kéthavi hiábavaló várakozás után egy Szana'ában élő nyugalmazott török tábornok segítségével visszamentek Hodeidába.²⁵

Kibéreltek két arab dout²⁶, amelyekkel március közepén a sötétség leple alatt elhagyták a jemeni partvidéket, és elindultak észak felé a Vörös-tengeren. Céljuk az volt, hogy elérjék Kunfiddah kikötőjét az arábiai partokon, ahonnan információik szerint könnyen elérhetik az isztambuli vasutat. Az antant hadihajóktól való távolságtartás miatt von Mücke megparancsolta, hogy szorosan a part mentén hajózzanak.²⁷ Ez a korallzátonyok miatt

²² www.historynet.com/karl-friedrich-max-von-muller-captain-of-the-emden-during-world-war-i.htm - 2014. szeptember 20.

²³ A szkúnert Mohamed feleségéről nevezték el. Az arab neveknél az angolszász átírási formákat használtam.

²⁴ MÜCKE, Hellmuth von: *Ayesha*. Ritter Company, Boston, 1917 (továbbiakban MÜCKE 2). Az Ayesha útjáról 16-56., a padangai tartózkodástól Hodeidába érkezésig 57-127.

²⁵ https://web.archive.org/web/20121005070631/http://www.greatwardifferent.com/Great_War/Naval/Emden_01.htm - 2014. szeptember 20.

²⁶ Jellegzetes arab vitorlás bárka.

²⁷ MÜCKE 2: 149.

igen veszélyes volt, az egyik hajó léket is kapott, és elsüllyedt. A megmaradt hajón szardíniák módjára összezsúfolva, végül március 18-án elérték Kunfiddah-t.²⁸ Innét szárazföldön haladtak tovább, egy helyi török tisztviselő, Sami bej vezetésével. Az út ezen szakasza különösen veszélyes volt, mert közvetlenül Mekka mellett kellett elhaladniuk. Ez nem csak a vallási előírások miatt volt veszélyes, hanem mert a mekkai emír brit segítséggel lázadásra készült a szultán ellen. 1915. április 1-én érte az első támadás a németek karavánját. A tűzharcban egy emberük elesett. Mint utólag kiderült, a támadók a mekkai emír emberei voltak, aki hamarosan közvetlenül is felvette velük a kapcsolatot. Azt állították, tévedésből támadták meg őket, és felajánlották védelmüket a németeknek. Abdullah, az emír fia barátsággal fogadta őket, és megígérte, hogy szabad utat biztosít nekik Dzsidda kikötőjéig. Von Mücke azonban egyáltalán nem bízott meg az arabokban, főleg azután, hogy észrevette, brit gyártmányú Enfield karabélyokkal vannak fel-fegyverezve.²⁹ Amikor Abdullah elutazott Mekkába, egy titokban kibérelt kis hajóval elmenekültek Dzsiddából észak felé. Mivel a térségben lévő anant hadihajók ekkor már a Dardanellák ellen tervezett támadásra készültek, von Mücke embereivel zavartalanul hajózhatott a Vörös-tengeren. Hajójuk gazdája szerint Al Wajh kikötőjét kellett elérniük, Dzsiddától 800 kilométerre északra. Innét már valóban elérhető távolságban volt a vasút. 1915. április 29-én érték el a kikötőt, ahonnan a Hedzsaz-hegységen átkelve május 7-én elérték Al Ulah-nál a vasútvonalat.³⁰ Ezután – immár vonattal – Damaszkuszon és Aleppón áthaladva május 23-án megérkeztek a gallipoli partraszállást követő harcokat átélő Isztambulba, ahol Wilhelm Souchon tengernagy, a német Mittelmeerdivision parancsnoka – egyúttal a török haditengerészet főparancsnoka – fogadta őket. Von Mücke e szavakkal jelentkezett: „*Euer Exzellenz, melde gehorsamst, Landungszug S.M.S. Emden in Stärke von fünf Offizieren, sieben Unteroffizieren und 37 Mann zur Stelle.*”³¹

²⁸ Uo. 154-163.

²⁹ PETROVIC, David: *Die Odyssee der Besatzung von S. M. S. Emden*, Internationales Magazin für Sicheit 2008/2. - www.ims-magazin.de/index.php?p=artikel&a_id=1255255200,1,dnp. - 2014. szeptember 20.

³⁰ MÜCKE 2: 212-227.

³¹ „*Excellenciás Uram, alázatosan jelentem, hogy az EMDEN-ről kiküldött partraszálló osztag öt tisztje, hét altisztje és 37 matróza jelentkezik.*” MÜCKE 2: 231.